THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
JUL 14 1930

וועטער: אממייסטן קלאר און ווארים

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

דאס אידישע ווארט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

זון אויפגאנג — 4.26
זון אונטערגאנג — 8.38

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאג

Vol. 20, No. 134. Winnipeg, Monday July 7, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג. מאנטאג יא' תמוז, תר"ץ.

פרוי געשאסן פון באנדיט ווען זי גייט אריין אין א היגער דראג סטאר

גייט אריין אין א דראג סטאר, הארגרייוו סטריט, צו קויפן עפעס, און ווערט געטראפן פון א קויל פון א רויבער.

ווען מיס מערי מעקארטי, א נייטארן, וועלכע וואוינט איבער קעמפבעלס דראג סטאר אויף הארגרייוו סט. און סט. מעריס עוועניו, איז לעצטן שבת, 10.30 אין אוונט, אריין אין דער דערמאנטער דראג סטאר צו קויפן עפעס, האט זי איבערגע־שלאגן דריי רויבער אינמיטן זייער אר־בעט פון אויסראמען די קאסע. ווען איי־נער פון זיי, וועלכער האט באוואכט דעם ארייננגאנג, האט איר געהייסן בלייבן שטיין אויפ'ן ארט, איז זי געווארן היס־טעריש, און ניט הערנדיק אדער ניט פאר־שטייענדיק וואס יענער מיינט, האט זי זיך געלאזן צוריק צום טיר. א שאס איז גלייך אפגעפייערט געווארן, און מיס מע־קארטי איז געטראפן געווארן פון א קויל.

מיס מעקארטי איז ניט געפאלן, נאר זי איז געבליבן א צעטומלטע שטיין, בלייך ווי די וואנט. ווען די באנדיטן זיינען ארויס, האט מר. קעמפבעל, דער קרבן פון דער רויבעריי, מיינענדיק, אז זי איז בלויז פאר'חלש'ט געווארן פון שרעק, אונטערגעטראגן איר א גלאז וואסער. ערשט דאן, האט ער באמערקט ווי בלוט רינט ביי איר פון זייט און האט ארויס־גערופן א דאקטאר. די קויל, האט זיך ארויסגעוויזן, האט דורכגעלעכערט א ביינדל פון איר קארפער און איז אריין אין אינגעווייד. זי ליגט איצט אין שפי־טאל, און עס ווערט געהאפט, אז זי וועט בלייבן לעבן. זי נויטיקט זיך בלויז אין א בלוט איבערגיסונג.

אביסל פריער זיינען אריין די דריי באנדיטן, אלע יונגעלייט, און, דראענדיק מיט זייערע רעוואלווערן, האבן זיי גע־צוואונגען מר. קעמפבעל, זיין שיק־איינגל און א פריינט וואס זיינען מיט אים גע־ווען, צו האלטן זיך רואיק. איינער פון די באנדיטן האט געפאדערט "דאופ" (פארטויבנדיקע דראגס), און א צווייטער האט זיך גענומען פאר דער קאסע, בעת דער דריטער האט אכטונג געגעבן אויף דער טיר. ווען זיי האבן זיך ספראוועט, צונעמענדיק ארום $75, זיינען זיי אנט־לאפן, און זיינען פארשוואונדן געווארן אויף אן אוטאמאביל, וועלכער איז גע־ווען א גע'גנב'עטער, ווי מען האט שפע־טער אויסגעפונען. דעם אוטאמאביל האט די פאליציי דערנאך געפונען ארום פאסיפיק עווע.

מיט אייניקע שעה'ן שפעטער אין דער נאכט, זיינען אין קענארא, אנט., זיבן פארדעכטיקטע פערזאנען ארעסטירט געווארן פונ'ם פראכט־צוג וואס האט פארלאזן וויניפעג 1 ביינאכט. זיי ווערן איצט פארהערט, און אויב אימעצער פון זיי וועט פאלן אונטער'ן חשד אז ער האט זיך באטייליקט אין דער רויבעריי, וועט ער איבערגעגעבן ווערן צו דער וויניפעגער פאליציי.

באוואוסטער אידישער ארבעטער פירער דער־טרונקען

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ניו־יארק, יולי 7 (איטא).— וויליאם בלום, פארזיצער פון "דזשאינט באורד" פון דער קלאוקמאכערס יוניאן, ניו־יארק, איז דערטרונקען געווארן בארנדיק זיך אין שווים־באסיין פון בראקוואודער לייבאר קאלעדזש.

בלום איז געווען 38 יאר אלט. ער האט ניט געקאנט שווימען, און ער איז פאר־גאנגען אין א צו טיפן פלאץ און ניט גע־קאנט צוריקקערן זיך. אלע פארזוכן צו ברענגען אים צוריק צום לעבן זיינען דורכגעפאלן.

—(::)—

כלה באצאלט פינף טויזנט דאלאר פאר א זעלטענער סטענג פאר איר חופה קלייד

לאס אנדזשעלעס, קאל., יולי 7.— כדי צו פארזיכן איר לעבן, האט א היגע רייכע כלה געזוכט אנצוטאן אזא חופה קלייד, וואס זאל זיין אנדערש ווי די חופה קליידער פון קבצנ'ישע כלות, — און זי האט איר ציל דערגרייכט: זי וועט אים ירצה השם גיין צו דער חופה אין א זיבן טויזנט דאלאר'דיקער קלייד.

דער טייערסטער ארטיקל אין דער דא־זיקער קאסטבארער חופה־קלייד איז א שטיקל סטענגע פון א קלייד פון דער גע־וועזענער אימפעראטארין יוזשין, די פרוי פון דעם לעצטן באנאפארט, נאפאלעאן דעם דריטן.

די דאזיקע טייערע מציאה האט די "גליקלאכע" כלה ארויסגעקראגן פון אן אייראפייאישן מוזיי, אויף דער שתדלנות פון אירע אנגעזעענע פריינט, וועלכע האבן באצאלט דערפאר פינף טויזנט דא־לאר.

פארשטייט זיך, אז די ארבעטסלאזי־קייט פראבלעם אין די פאראייניקטע שטאטן, קאן פון אזעלע "ישועות" ניט געלייזט ווערן און די גענגסטער עפידע־מיע וועט צוליב אזא "גוואלדיקן אויפטו" ניט אפגעשטעלט ווערן.

נייע דוכאבארישע שול אין גליד, ב. ק. אויפגעריסן מיט דינאמיט; נאך א שול פארברענט

נעלסאן, ב. ק., יולי 7.— די נייע שול אויסגעבויט לעצטן יאר אינגאנצן פון ציגל, אין דער דוכאבארישער קאלאניע פון גליד, 17 מייל פון נעלסאן, איז איצט א חורבה נאך אן אויפרייס פון דינאמיט דעם שבת.

די שול האט געקאסט 18 טויזנט דא־לאר און איז געווען איינע פון די מאדער־נסטע דארפישע שולן אין דער פרא־ווינץ. זי איז באשטאנען פון צוויי קלאס־צימערן און דירות פאר צוויי לערער.

מיט א טאג פריער, פרייטאג אוונט, האט אפגעברענט די נייע הילצערנע שול אין דער דוכאבארישער קאלאניע פון ברילאנט. די דאזיקע שול האט גע־קאסט 5 טויזנט דאלאר און איז אויך געווען מאדערנע געבויט. בעת די פרא־ווינציעלע פאליציי האט נאכפארשט די אורזאכן פון דער שול־שריפה אין ברי־ליאנט, האט זי געקראגן די ידיעה וועגן דער עקספלאזיע אין גליד.

מיט א חודש צוריק איז די זומער־וואוינונג פון ע. סי. ווערעג, אויפ'ן קר־טענעי לעיק, ניט ווייט פון נעלסאן, אויפגעריסן געווארן מיט דינאמיט. דאן האט מען געפונען אנאנימע בריוו וואס האבן געסטראשעט מיט דינאמיטן אנדע־רע געביידעס אין דעם געגנט.

באלד נאך יענעם אויפרייס, איז אוועק מיט'ן רויך די שול אין עפנטלאכער זאל פון סלאקאן פארק, און אויף דער זעג־מיל אין קאקס־סיידינג, וואס האט בא־לאנגט צו דער דוכאבארישער "געמיינ־דע פון אלוועלטלאכער ברודערשאפט".

—(::)—

זעלבסטמערדער בעט אין זיין צוואה מען זאל אכטונג געבן אויף זיין הונט

ניו־ארלינס, יולי 7. — פרעד ה. ריס, 43 יאר אלט, א דראג סיילסמאן פון וויטשיטא פאלס, טעקסעס, האט זיך ארייננגעשאסן א קויל אין שטערן אין זיין צימער אין א היגן האטעל.

דער זעלבסטמערדער האט איבערגע־לאזט א צעטעלע צו זיינעם א ברודער הערי. אין דעם צעטעלע בעט זיך דער זעלבסטמערדער רחמים ביי זיין ברודער אז ער זאל אכטונג געבן אויף זיין ליב־סטן און טייערסטן פריינט, וועלכער איז אים געווען געטריי אלע זיינע יא־רן, — דאס איז זיין באליבטער הונט.

—(::)—

אלטער פארמער דער־מארדעט אין אלאסנא, מאניטאבא

יו מעקיי, 70־יאריקער פארמער, איז שטערבלאך פארוואונדעט געווארן לעצטן פרייטאג בייטאג אין זיין היים, דריי מייל פון אלאנסא, מאנ. צוויי יונגעלייט, פון אלאנסא, זיינען ארעסטירט געווא־רן, און איינער פון זיי וועט אפשר אנ־געקלאגט ווערן אינ'ם מארד.

עס ווערט באהויפטעט, אז די צוויי יונגעלייט זיינען געקומען צום פארמער בעטן ארבעט. ער זאל האבן זיי געזאגט, אז ער האט פאר זיי ניט קיין אנדער אר־בעט, ווי יעטן קארטאפל. דאס איז זיי ניט געפעלן געווארן, און איינער זאל הא־בן דאן געשאסן אויף דעם אלטן פון א ביקס.

אראבישע צייטונג זאגט, אז "אידן גרייטן זיך צו מאכן אומרוען"

ירושלים, יולי 7 (איטא).— די ענג־לישע אויסגאבע פון דער אראבישער צייטונג "פאלאשטין", באהאנדלענדיק לארד טשענסעלארס שמועס מיט די אראבישע פירער, אין וועלכן ער האט זיי געזאגט אז דער קאלאניאלער אפיס האט ידיעות וועגן אראבישע פארבארייטונגען צו נייע אומרוען, — זאגט:

"די אידן גרייטן זיך קאנטיק צו בא־קעמפן די רעזולטאטן פון דעם באריכט פון דער שאו קאמיסיע, און דעם ניט־גינסטיקן פאר זיי באריכט וואס זיי ערווארטן פון לארד סימפסאנס אויס־פארשונג, — דורך אויפרייצן אומרוען ווי זיי האבן עס געטאן לעצטן יאר. מיט דער הילף פון זייער ריזיקן פראפאגאנ־דע אפאראט, זוכן זיי אויסצוקערן עס אויף די אראבער".

די אינפארמאציע וואס דער קאלאני־אלער אפיס האט געקראגן וועגן די אומ־רוען וואס ווערן פארבארייטעט שטאמט זיכער פון די פאלעסטינער אידן, זאגט די צייטונג, און זי גיט צו, אז "די אראב־בער מוזן זען אז די אידן זאלן ניט הא־בן די געלעגנהייט אויסצונוצן אן אויסברוך".

פארטרעטער פון 20 נאציאנאליטעטן געהערט אויף ראדיא פרייטאג

א בבל פון שפראכן איז געהערט גע־ווארן פון דער סי. קיי. וויי. ראדיא סטאנ־ציע, וויניפעג, לעצטן פרייטאג, לכבוד דעם 60־יאריקן יובילעי פון מאניטאבא, וואס וועט געפייערט ווערן איבערמארגן, דינסטאג, יולי 15טן. אין דעם געמיש פון די שפראכן האט זיך אבער געהערט די אלגעמיינע נאטקע: דער רוף צו פריד־לאכער, געמיינשאפטלאכער ארבעט פון אלע נאציאנאליטעטן וואס באוואוינען די פראווינץ, פאר'ן אלגעמיינעם וואויל־זיין.

פארטרעטער פון 20 נאציאנאליטעטן און לענדער האבן בייגעטראגן צום פראג־גראם. אויסער די רעדעס געהאלטן אין די פארשיידענע שפראכן, זיינען אויך געגעבן געווארן מוזיקאלישע און בארא־לע נומערן פון פארשיידענע נאציאנאלי־טעטן, אין זייערע אייגענע שפראכן.

צוליב דער ניט - פאראויסגעזעענער אפוועזנהייט פון ה. י. ווילדער, פרעזי־דענט פון "דאס אידישע ווארט", איז די אידישע רעדע געהאלטן געווארן פון מא־ריס גאסין פון דער צייטונג. אין איר איז אנגעוויזן געווארן אויף מאניטא־בעס ריזיקן פראגרעס פאר די לעצטע 60 יאר און אירע גלענצנדיקע אויסזיכטן אויף דער צוקונפט, און די אידישע בא־פעלקערונג, וואס האט בייגעטראגן איר פולן חלק צו דער אנטוויקלונג פון דער פראווינץ, איז גערופן געווארן צו באטיי־ליקן זיך אינ'ם יום־טוב.

—(::)—

געערט געווארן ביי בני־ברית קאנווענשאן

ווי מר. ל. ד. מאראזניק מעלדעט אונז, האט ער געקראגן די ידיעה, אז א. ע. קאנטאר, דעלעגאט פון וויניפעגער בני־ברית לאדזש ביי דער ב. ב. קאנווענשאן דיסטריקט נו. 6, איז דארטן געערט גע־ווארן מיט דער באשטימונג ווי א מיט־גליד פון דער גענעראל־קאמיסיע.

א צאל אידן ערנסט פארוואונדעט אין פאג־ראם אין קאוועל

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ווארשע, יולי 7 (איטא).— די מאכט האט איינגעשטעלט ארדענונג אין קאוועל נעכטן. 12 אידן וואס זיינען געווען ארעסטירט זיינען באפרייט געווארן. דער פאליציי שעף האט דערקלערט, אז די ראיאטן האבן ניט אנגענומען קיין גרויסן מאסשטאב, און אז זיי זיינען אנ־געפירט געווארן בלויז פון סטודענטן און גימנאזיסטן וואס געפינען זיך אויף וואקאציע.

לויט ידיעות פארעפנטלאכט פון דער "איטא" נעכטן, זיינען די ראיאטן יא גע־ווען פון אן ערנסטן כאראקטער, און איבער 40 אידן זיינען פארוואונדעט געווא־רן, אייניקע פון זיי זייער ערנסט. די כוליגאנעס האבן אויסגעשלאגן פענסטער אין אידישע הייזער און האבן אומגע־שטערט געהוליעט כמעט א גאנצן טאג. ווען א אידישע דעלעגאציע האט זיך גע־ווענדעט צום פאליציי שעף מיט דער בקשה אז ער זאל באשיצן די אידישע איינ־וואוינער, האט ער געענטפערט, אז ער האט ניט גענוג פאליציי.

—(::)—

שווערע ארבעטסלאזי־קייט אין סאסקאטון

סאסקאטון, סאסק., יולי 7.— מעיאר דזשאן וו. הערי האט דערקלערט, אז ער געפינט די ארבעטסלאזיקייט לאגע אין שטאט "פארצווייפלט און קריטיש", און ער וועט היינט פארשלאגן דעם סיטי קאונסיל געוויסע פלענער ווען פאר־לייכטערן די לאגע. צווישן אנדערש, ווילן ער צו איילן זיך מיט שטאט־טיקע ארבעטן, ארויפשטעלנדיק צו צוויי "שיפטס", כדי צו באזארגן א גרעסערע צאל מענשן מיט ארבעט.

—(::)—

אייזיק גרינבערג טויט

נאך א לאנגער קראנקהייט, איז אין שפיטאל נעכטן געשטארבן אייזיק גרינ־בערג, א באקאנטער תושב פון וויניפעג. פאר א סך יארן דער אייגנטימער פון א דריי־גודס סטאר אויף סעלקירק עווע. דער פארשטארבענער האט איבערגע־לאזן א פרוי און צוויי קינדער.

—(::)—

יונג הדסה באשטימט פופציק טויזנט דאלאר פאר קאלאניע אין פאלעסטינע

קליוולאנד, יולי 7 (איטא).— אויף דער נעכטיקער זיצונג פון דער אכטער יערלאכער קאנווענשאן פון יונג הדסה איז אנגענומען געווארן אז פופציק טוי־זנט דאלאר וועלן אינוועסטירט ווערן אויף צו בויען א קאלאניע מיט'ן נאמען "פרדס חנה", כדי צו לייזן דאס פראב־לעם פון די קינדער וואס ענדיקן די שול אין דער קאלאניע מאיר שפיה. קינדער, וואס זיינען פאראינטערעסירט אין אראנזש־פארם פלאנטאציעס וועלן גע־לערנט ווערן אין דער נייער קאלאניע.

אויף דער פארמיטאג זיצונג האט לו־אים ליפסקי געהאלטן א רעדע און האט געלויבט די יונג הדסה פאר איר איבער־געגעבנקייט צו דער ארבעט אין פאלעס־טינע. ראבביי סילווער האט גערעדט אויף דעם באנקעט פאר די דעלע־גאטן, און האט אויסגעדריקט די האפע־נונג, אז די מיטגלידער פון יונג־הדסה וועלן פארשפרייטן טעטיקייט צווישן דער אמעריקאנער יוגנט. די קאנווענשאן וועט זיך היינט שליסן.

—(::)—

צוויי נייע ביכער פון אברהם רייזין ארויס אין סאוועטישן רעגירונגס פארלאג אויף רוסיש

מאסקווע, יולי 7 (איטא).— ניט קו־קענדיק דערויף וואס די אידישע קאמו־ניסטישע פארלאגן אין סאוועטן פאר־באנד האבן אריינגעלייגט אברהם רייזין אין חרם אריין, און זיך צוריקגעצויגן פון ארויסלאזן זיינע ווערק, האט דער סאוועט־טישער רעגירונגס פארלאג "גאסאיזדאט" היינט פונדעסטוועגן ארויסגעלאזן צוויי נייע בענד פון רייזינ'ס ווערק אין איבער־זעצונג אויף רוסיש.

די צוויי נייע בענדער וואס זיינען היינט דערשינען אין דעם מלוכה־פארלאג זיינען: "ליכט און שאטן" און "אין שטעטל". זיי באשטייען פון רייזינ'ס סקיצן און קלענערע דערציילונגען און וועלן ברייט אדווערטייזט ווערן אין דער גאנצער סאוועטישער פרעסע איבער'ן גאנצן לאנד.

—(::)—

ח. נ. ביאליק אפגעפארן קיין איירא־פע

תל־אביב, יולי 7 (איטא). — דער באוואוסטער העברייאישער דיכטער, חיים נחמן ביאליק, איז אפגעפארן קיין איירא־פע, וואו ער וועט פארברענגען צוויי מא־נאטן צייט.

אברהם אייזנפעלט, קרבן פון אן עקסידענט אויף פלארא עוועניו, טויט

איז אומגעווארפן געווארן פון א טראק לעצטן מאנטאג. — צוויי דערטרונקען געווארן אין וויניפעג ביטש

אברהם אייזנפעלט, 36 יאר אלט, פון 109 אייקינס סטריט, וועלכער איז אומ־געווארפן געווארן פון א טראק לעצטן מאנטאג אויף פלארא עוועניו און סאל־טער סטריט, איז שבת אוונט געשטאר־בן אין סט. דזשאזעפס האספיטאל פון די וואונדן. דער קאראנער מאכט אן אויספארשונג היינט בייטאג.

ווי דער טרייבער פונ'ם טראק, דזש. העילמאן, פון 2584 פארטעדזש עווע, דערציילט, זאל מר. אייזנפעלט האבן אזוי צעמישט געווארן, אז ער איז גלייך אוועק אין וועג פונ'ם טראק. מר. העיל־מאן זאל האבן אפגעקירעוועט זיך, אבער יענער האט געקראגן א קלאפ מיט'ן פענ־דער, און ער איז געפאלן צו ברוק, צע־שמעטערנדיק זיין שארבן.

ווען מען האט אים צוגענומען אין שפיטאל, האט מען געהאפט, אז ער וועט בלייבן לעבן. זיין לאגע איז אבער גע־ווארן אלץ ערנסטער, און ער איז גע־שטארבן שבת אוונט.

מר. אייזנפעלט איז ניט געווען פאר־הייראט. ער האט איבערגעלאזן א מוטער, צוויי שוועסטער און 1 ברודער אין וויני־פעג, און נאך א שוועסטער אין מאנטרע־אל.

צוויי וויניפעגער דערטרונקען זיך אין וויניפעג ביטש

נ. ב. דיקערסאן, 29 יאר אלט, א ווי־ניפעגער, האט זיך דערטרונקען בארנדיק אין וויניפעג ביטש לעצטן אוונט. אויף דעם זעלבן אופן איז דארטן אויך אומגע־קומען מייק רעימאנד, 17 יאר אלט, 901 קאלעדזש עווע. ביידע זיינען געווען קר־בנות פון "קרעמפס". זיי זיינען געווען גוטע שווימער.

א צאל גרעסערע און קלענערע אוטא־מאביל עקסידענטן האבן פאסירט נעכטן אין די גאסן פון שטאט אין וועלכע זי־בן פערזאן זיינען פארוואונדעט געווא־רן.

פאנגט אן יערלאכן קאמפיין פאר בית־יתומים אין מערב־קאנאדע

מר. א. אסאווסקי

מר. א. אסאווסקי, סופעראינטענדענט פון מערב קאנאדער בית יתומים האט נעכטן אנגעפאנגען זיין יערלאכן טור אי־בער מערב קאנאדע אין די אינטערעסן פון מערב קאנאדער בית יתומים, מיט א מאס־מיטינג אין פארטעדזש לא פריי־רי. זיין צוועק דאס יאר איז א דאפל־טער: צו שאפן די נויטיקע דרייצן טוי־זנט דאלאר, וועלכע פאדערן זיך צו אויפהאלטן די קינדער פון גאנץ מערב קאנאדע, און אויך צו באקאנען די אידי־שע פרוי פון אלע שטעט און שטעטלאך מיט דער ארבעט פאר דעם יתום.

ווי מר. אסאווסקי גיט איבער, איז א פאקט, אז בלויז אין געציילטע פונקטן ווי וויניפעג, יארקטאן, ברענדאן און עדמאנטאן זיינען די פרויען טעטיק פארן בית יתומים. בעת איבער גאנץ מערב קא־נאדע באנוצט זיך די פרוי מיט דעם וואס איר מאן גיט שוין פאר איר אויך, וואס איז ניט אלעמאל דער פאל.

צוויי טויזנט פרויען מיטגלידערנס, מיט א מינימום אפצאל פון איין ביז דריי דאלאר א יאר אלזא, איז דער צווייטער צוועק פון מר. אסאווסקי'ס רייזע.

רעגירונג לייקנט אז אנטיסעמיטן האבן אונטערגעצונדן רומעניש־אידישע שטעטל בארשא

בוקארעסט, יולי 7 (איטא).— אין פארבינדונג מיט דער שריפה אינ'ם שטעטל בארשא, אין וועלכער 128 הייזער זיינען פארברענט געווארן און צוויי טויזנט אידישע נפשות פארבליבן אן א דאך איבער'ן קאפ, — האט דעפוטאט פישער טעלעגראפירט צום אינער'ן מי־ניסטער, פאדערנדיק אן אונטערזוכונג וועגן די אורזאכן פון דער שריפה.

דאס מיניסטעריום, אין א קאמיוניקאט צו דער פרעסע, דערקלערט, אז אן אונ־טערזוכונג פון דער מאכט האט פעסט־געשטעלט, אז די שריפה האט זיך אנגע־פאנגען דורך נאכלעסיקייט אין דער היים פון דר. סאלאמאן, וועמעס הויז איז איינע פון די אפגעברענטע. אלע אנ־דערע באהויפטונגען וועגן דעם אפשטאם פון דער שריפה זיינען גרונדלאז. די פוי־ערים האבן געהאלפן אויסצולעשן די שריפה.

דער קאמיוניקאט לויטעט ווייטער, אז א קאמיטעט, אונטער דער פארזיצער־שאפט פון דער אלמנה־קעניגין מערי, האט באשלאסן צו שטיצן מיט געלט די געליטענע פון דער שריפה.

קייבלס קיין לאנדאן, בערלין און אנ־דערע פונקטן לויטן אבער, אז די שרי־פה איז געמאכט געווארן פון כוליגאנעס. דאס ווערט דערוויזן דערמיט, וואס די ברונעמער אין שטעטל זיינען פארוואר־פן געווארן פריער מיט שטיינער, וואס האט געשטערט די ארבעט פון די פייער־לעשער.

אויסדויער עראפלאן לאנדעט נאך איבער 23 טעג אין דער לופטן

שיקאגא, יולי 5. — נאך איבער 23 טעג אין דער לופטן, האבן דזשאן און קענעט נעכטן אוונט אראפגעבראכט זיי־ער עראפלאן "סיטי אף שיקאגא" צום באדן.

ווען זיי האבן געלאנדעט, איז עס גע־ווען 553 שעה מיט 45 מינוט זינט זיי האבן פארלאזן די ערד. דאס איז מיט 133 שעה מער, ווי וועלכער ס'איז אנ־דער אויסדויער עראפלאן האט זיך ווען געהאלטן אין דער לופטן. און זיי וואלטן זיך ווארשיינלאך געהאלטן נאך אין דער לופטן, ווען אן אויל קלאפאן ווערט ביי זיי ניט קאליע, צווינגענדיק זיי צו לאנדן.

דער עראפלאן איז די גאנצע צייט גע־שטאנען אין ראדיא פארבינדונג מיט דער ערד, און פלעגט ארויספאדערן גאזאלין, ווען דער זאפאס פלעגט אויסגיין; דורך ראדיא, איבערגיסנדיק עס פון די צוגע־שיקטע עראפלאנען אין דער לופטן.

ביידע פליער זיינען געווען אויסגע־ווייקט אין אויל און האבן אויסגעזען ווי אויסגעמוטשעטע ווען זיי זיינען ארויס פון דעם עראפלאן. זיי זיינען געווען זיי־ער אפגעשוואכט, אבער שטאלץ און גליק־לאך מיט זייער רעקארד.

עס ווערט אפגעשאצט, אז דער עראפ־לאן האט פאר דער צייט געמאכט 250,־41 מייל. ער האט פארברויכט 7,580 גא־לאן גאזאלין און 390 גאלאן אויל.

א ריזיקער עולם האט ענטוזיאסטיש באגריסט די צוויי העלדישע יונגעלייט ווען זיי האבן געלאנדעט.

אגב - אורחא

פון מארק

שיקאגא

שיקאגא, איינע פון די רייכ־סטע שטעט אין דער וועלט, ווי באר וואוסט, איז אויפ'ן שוועל פון באנק־ראט. די טויזנטער מיליאנערן און פאר־מעגלאכע מענשן לעבן טאקע דארטן א גוטן טאג, די גענגסטערס און באנדיטן גייען אן אויף א גרויסן שטייגער, — אבער די שטאט האט ניט מיט וואס צו באצאלן אפילו פאר אפראמען ווינטער די שניי פון די גאסן, און ניט אויפצו־האלטן אפילו א גענוגנדיקע פאליציי.

אגב איז דאס לעצטע אפשר נאר קיין חסרון ניט, ווי זאגט דארטן דער פרק: "מרבה שפחות, מרבה זימה", — וואס מער פאליציסטן, אלץ מער קארופציע, בוטלעג, גענגסטעריזם.

דאס איז יעדנפאלס אזוי אין שיקא־גא, א מערקווירדיק שטעטל שיקאגא!

* * *

די "שיקאגא ניוס" שרייבט: "זעקס מיליאן דאלאר א וואך פאר שי־קאגער גענגסטער־וועלט".

דאס איז דער וועכנטלאכער בודזשעט פון דער אונטערוועלט פון שיקאגא, — א בודזשעט וואס איז גרויס ווי כמעט דער גאנצער בודזשעט פון דער פוילישער מלוכה!

פון וואנען ציט די שיקאגער אונטער־וועלט אט די וועכנטלאכע הכנסה? רעכנט די צייטונג אויס: "ביר, און אנדערע אלקאהאלישע גע־טראנקען, $3,510,000 א וואך; אזארט הייזער און אזארט שפילן, $1,250,000; הייזלאך, שאטנדיקע האטעלן און א. וו., $1,000,000; ארבעטער יוניאן רייסערייען, באמבן־ווארפעריי, אונטערצינדונ־גען און "קידנעפינג", $500,000.

אט האט איר דעם בודזשעט, — כמעט ווי "לייטישע" מלוכה בודזשעטן: מיט משקה ווי דער הויפט קוואל פון הכ־נסה...

* * *

שיקאגא איז געוויינט געווארן צו מאר־דן, און מאכט פון זיי מער קיין ציממעס ניט, — אפילו די נגלע שיקאגער פרע־סע באטראכט עס מער פאר קיין סענ־סאציע ניט, סיידן מען לייגט אוים עפעס ביי א האלבן טוצן מענשן מיט אמאל.

דאך איז אפילו די פארהארטעוועטע שיקאגא אנומלט אויפגעטרייסלט געווא־רן: עס איז דערמארדעט געווארן אן ארימער צייטונגס רעפארטער, אלפרעד לינגל, וואס האט פאר 65 דאלאר א וואך געשריבן גענגסטער נייעס פאר דער "שיקאגא טריבון".

די אנשטענדיקע מענשן פון שיקאגא האט די געשיכטע אויפגערודערט, — בטייטש נעמען אינמיטן מיטוואך און דיר־ניט, מיר־ניט, טויטן א רעפארטער!

נו, האט די פאליציי ניט געקאנט העל־פן: זי האט געזוכט, און אז מען זוכט, געפינט מען, — זי האט אויסגעשפירט די מערדער.

און — עס ווייזט זיך ארויס! לינגל האט, אויסער זיינע 65 דאלאר א וואך געהאט א הכנסה פון נאך 60 טויזנט דאלאר א יאר פון זיינע פארבינ־דונגען מיט דער גענגסטער וועלט און פון זיין פארמיטלעריי צווישן איר און דער פאליציי...

* * *

אט אזוי איז עס אין שיקאגא, — איר ווייסט קיינמאל ניט וואו ווער עס בא־לאנגט.

די אונטערוועלט איז דארטן אזוי אויס־געמישט מיט דער פאליצייאישער און מיט דער פאליטישער "אויבערוועלט", אז איר ווייסט ניט, וואו עס ענדיקט זיך גענגסטעריזם און וואו עס הויבט זיך אן פאליטיק און פאליציי...

גענגסטעריזם, קארופציע, באנדיטיזם, בוטלעגינג, פראסטיטוציע, אונטערצינדע־ריי, באמבן־ווארפעריי, כאבאר, — דרינ־גען אריין אומעטום, אפילו אין די אר־בעטער יוניאנס!

ס'איז א דיקטאטור, — אן אייזערנע דיקטאטור פון דער גענגסטער וועלט אי־בער א פיר־מיליאניקער שטאט. די פאלי־טישנס זיינען עס די געטרייע דינער פון דער אונטערוועלט, וואס שטייט אין הינ־טערגרונט, גיט ארוים באפעלן און נעמט אריין איר הכנסה פון זעקס מיליאן דא־לאר א וואך!

* * *

אויב איר ווילט, איז די אונטערוועלט וואס רעגירט איבער דער שטאט נאר ניט אזוי אין הינטערגרונט.

אלע ווייסן ווער זיי זיינען. מען ווייס, למשל, אז אל. קאפאני איז א פירער פון א ריזיקער אונטערוועלט מלוכה, און אז מאראן איז דער קעניג פון א צווייטער גענגסטער מלוכה.

אלע ווייסן דאס, און א שיקאגער צייטונג, אונטער'ן קעפל "ואלו הם" (און דאס זיינען זיי) האט אנומלט פארעפנט־לאכט די נעמען פון הונדערטער גענעראל־לן און אפיצערן פון דער אונטערוועלט ארמיי.

ס'איז בלויז ניטא ווער עס זאל זיך נעמען אין א סך פאלן איינגן ארעסטירן פאר זיי. די וואס דארפן עס טאן און פארבונדן מיט זיי, קריגן פון זיי גע־האלט און זיינען אין זייער דינסט.

און דאס שיקאגער פאלק, וואס האלט אוים דאס גענגלאנד מיט די זעקס מילי־אן דאלאר א וואך און מיט מענשלאכע קרבנות?

פרעגט שוין בעסער ניט. עס פאדינט כשר די רעגירונג וואס ער האט, פונקט ווי א בהמה פאדינט, אז מען זאל זי מעלקן...

א מערקווירדיק שטעטל, שיקאגא!